

povinné strany, že s tím souhlasí, by na nemovitosti ve vložce č. 252, dosud jí připsané, bylo vloženo vlastnického právo Heleně R-ové, jak je žádá § 32 písm. b) knih. zák. Tím je vyvrácen první zamítací důvod rekursního soudu, podle něhož prý se exekuční návrh nekryje s exekučním titulem. Neobstojí však ani druhý důvod. Podle § 367 druhý odstavec ex. ř. nastane právní následek vytčený v prvním odstavci téhož paragrafu, až vymáhající věřitel vykoná vzájemné plnění, pokud na něm závisí závazek vydání prohlášení vůle. O tom, zda jest závazek, učiniti prohlášení vůle závislým na vzájemném plnění druhé strany, rozhoduje obsah a doslov exekučního titulu. Podle rozsudku byla žalovaná uznána povinnou vystaviti žalobkyni kupní smlouvu způsobilou ke vkladu vlastnictví na nemovitosti vl. č. 252 ve prospěch žalobkyně do čtrnácti dnů pod exekuci. Povinnost k plnění tomuto nečiní rozsudek závislý na vzájemném plnění tržové ceny 50.000 Kč, pokud se týče jejího nedoplatku 45.000 Kč. Tomu není na závadu, že rozsudečný výrok reprodukuje doslov kupní smlouvy, kdež tržová cena 50.000 Kč je udána, neboť rozhoduje jen výrok rozsudečného výroku, který jen velí vystaviti kupní smlouvu do čtrnácti dnů, nečinně závazek ten závislým na vzájemném plnění. Nezávisí tedy podle exekučního titulu závazek vydání prohlášení vůle na současném vzájemném plnění tržové ceny žalobkyni a byla proto žalobkyně oprávněna domáhati se exekučně vkladu práva vlastnického na koupenou nemovitost, i když neprokázala současně splnění vzájemného závazku. Dovolací rekurs jest oprávněn a bylo mu proto změnou usnesení rekursního soudu vyhověti a obnoviti usnesení prvního soudu.

Čís. 11613.

Soud, rozhodující o odškodnění podle § 1265 obč. zák., jest vázán výrokem soudu o neplatnosti manželství i v tom směru, která z obou stran zavinila uzavření neplatného sňatku a která jest v tomto směru bez viny. Zjištěny-li v rozsudku o neplatnosti manželství okolnosti, z nichž zřejmě plyne, že manžel jednal obmyslně (dolosně), obešel zákony vlasti, by do cílil uzavření neplatného manželství, jest tím rozřešena i míra zavinění manžela a jest tento manžel povinen dáti nevinnému manželu plné dosti učinění, t. j. nahraditi mu nejen skutečnou škodu, nýbrž i ušlý zisk.

Při posouzení otázky, zda nevinný manžel uzavřením neplatného manželství utrpěl škodu nebo zda mu ušel výdělek, nerozhoduje jen nynější jeho majetkový stav, nýbrž jest zkoumati, zda byl neplatným sňatkem poškozen. Má-li se celkově posouditi vliv putativního manželství na nevinného manžela, jest přihlídnouti i k majetkovým prospěchům, jež získal za manželství, byť i nyní užítu toho tu již nebylo. Obdržel-li nevinný manžel v dřívějších letech manželství od druhého manžela jmění a zbavil se ho později darováním jich dítěti, jest při zjišťování škody podle § 1265 obč. zák. přihlídnouti i k ceně tohoto jmění.

(Rozh. ze dne 28. dubna 1932, Rv II 643/31.)

Žalovaný uzavřel v roce 1900 své první manželství s Marií H-ovou, jež bylo dobrovolně rozvedeno usnesením okresního soudu Brno-město ze dne 5. března 1903. K dosažení rozluky získal žalovaný v roce 1912 uherské státní občanství a vymohl si v roce 1915 kontumační rozsudek soudního dvoru budapeštského proti své manželce, jímž bylo jeho manželství s Marií H-ovou z její viny rozloučeno pro zlomyslné opuštění. Na to uzavřel žalovaný s Bertou M-ovou civilní sňatek dne 13. července 1915 před státním matričním úřadem v Budapešti a církevní sňatek dne 25. července 1915 podle evangelického obřadu v Brně. Toto manželství bylo rozsudkem odvolacího soudu vrchního soudu v Brně ze dne 17. března 1928 prohlášeno neplatným z viny žalovaného, tento rozsudek potvrdil nejvyšší soud v Brně rozsudkem ze dne 19. října 1929 Rv II 354/28 (čís. sb. 9296). Žalobou, o níž tu jde, domáhala se Berta M-ová na žalovaném odškodného podle § 102 obč. zák. placením důchodu 700 Kč měsíčně. Procesní soud první stolice přisoudil žalobkyni měsíční důchod 400 Kč. Odvolací soud nevyhověl odvolání ani té ani oné strany a odvětil k odvolání žalovaného mimo jiné v d ů v o d e c h : Již první soud správně zjistil, že manželství stran bylo rozsudkem vrchního soudu v Brně ze dne 17. března 1928 Co I 44/28 prohlášeno za neplatné z viny žalovaného a že tento rozsudek byl potvrzen rozsudkem nejvyššího soudu ze dne 19. října 1929 Rv II 354/28. Poněvadž manželství stran bylo prohlášeno za neplatné z viny žalovaného, je žalovaný povinen žalobkyni poskytnouti odškodnění podle §§ 102, 1265 obč. zák. Rozsudkem vrchního pokud se týče nejvyššího soudu jest soud, pokud jde o otázku zavinění neplatného manželství, vázán a nemůže se soud znovu zabývat s touto otázkou viny, a to ani po stránce subjektivní. Ostatně i po této stránce již uvedeným rozsudkem byla otázka viny řešena. Jest ovšem otázkou, co jest rozuměti odškodněním ve smyslu § 102 a 1265 obč. zák. Je pravda, že tímto odškodněním nelze rozuměti plné zadosti učinění, o němž mluví § 1266 obč. zák. V souzeném případě se však žalobkyně sňatkem se žalovaným, který byl prohlášen za neplatný, zbavila možnosti zaopatřiti se jiným způsobem, zejména uzavřením jiného sňatku, a tím utrpěla škodu, kterou jest shledávati v tom, že pozbyla nároku na výživu, kterého by nabyla, kdyby byla uzavřela platný sňatek s jiným mužem.

N e j v y š š í s o u d k dovolání žalovaného zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc prvnímu soudu, by o ní dále jednal a ji znovu rozhodl.

D ů v o d y:

Dovolání napadá rozsudek odvolacího soudu z dovolacích důvodů čís. 2 a 4 § 503 c. ř. s. S hlediska nesprávného právního posouzení věci (§ 503 čís. 4 c. ř. s.) vytýká dovolatel, že se rozsudek odvolacího soudu nezabýval otázkou jeho zavinění na uzavření neplatného manželství, že se spokojil v tom směru s výrokem o jeho vině v rozsudku odvolacího soudu Co I 44/28, jímž prohlášena byla neplatnost druhého jím uzavřeného manželství, ačkoliv bylo na něm, by zjistil míru jeho zavinění, zda jde jen o nedopatření, při kterém by byl povinen nahraditi jen skutečnou škodu, či snad o hrubou nedbalost nebo zlý úmysl, v kterémžto případě by musil dáti plné zadosti-

učinění. Výtku tuto činí neprávem. Jest sice správné, že ten, kdo jest uznán vinným na uzavření neplatného manželství, jest povinen dáti druhé straně podle §§ 102 a 1265 obč. zák. odškodnění a že se míra tohoto odškodnění řídí podle stupně viny, jak dovolatel uvádí, avšak nelze přisvědčiti dovolateli v tom směru, že soud rozhodující o výši odškodnění smí přezkoumávati otázku, zda žalovaný jest vinen na uzavření neplatného manželství. Bylo-li soudu, rozhodujícímu o platnosti manželství uloženo § 11 min. nař. ze dne 9. prosince 1897 č. 283 ř. z., by uzná-li na neplatnost manželství, rozhodl zároveň v rozsudečném výroku, kterého z manželů stihá vina na uzavření neplatného sňatku (rep. nal. ze dne 1. března 1892), bylo by nařízení to zbytečné, kdyby výrokem tím neměl býti vázán soud rozhodující napotom o odškodnění straně nevinné, ano jest právě účelem onoho min. nařízení, by se zabránilo zbytečnému opakování důkazů provedených ve sporu o neplatnost v napotomním sporu o náhradu škody, ježto právě onen soud může otázku zavinění ihned spolehlivě rozsouditi, čímž právě mělo býti zabráněno objemnosti a spojené s tím nákladnosti druhého sporu. Z toho vyplývá, že jest soud rozhodující o odškodnění vázán výrokem soudu vyslovivšího neplatnost manželství i co do výroku o tom, kdo z obou stran zavinil uzavření neplatného manželství a kdo jest v tom směru viny prost. Mohlo by nejvýše jíti o to, zda snad není úkolem soudu rozhodujícího o odškodnění, zjistiti okolnosti, z nichž by bylo lze usouditi na stupeň zavinění vinné strany. Otázku tuto netřeba však tu řešiti, poněvadž stupeň viny žalovaného vyplývá z důvodů rozsudku odvolacího soudu Co I 44/28-16 vyslovivšího neplatnost manželství. Právěť se v důvodech tohoto rozsudku: »Celý postup žalobcův, jenž se dal osvojiti uherským státním občanem, zajistiti si přijetí do svazku obce C. a pak si vymohl státní občanství uherské, nasvědčuje zřejmě tomu, že mu šlo o obejití zákonných předpisů vlasti (§§ 62, 111 obč. zák.), a proto je spravedlivé, by bylo uznáno, že žalobce stihá vina na uzavření neplatného manželství, ježto Bertě M-ové podle zjištěného stavu věci zavinění přičítati nelze. Z toho zřejmě vyplývá, že nynější žalovaný vědomě obešel zákony vlasti (rakouské), by docílil uzavření neplatného manželství, že tedy jednal obmyslně, dolosně. Když tomu tak, jest tím rozřešena i míra zavinění žalovaného a jest žalovaný podle §§ 1323 a 1324 obč. zák. povinen dáti žalobkyni plné zadostiučinění, t. j. nahraditi jí nejen skutečnou škodu, nýbrž i ušlý zisk. Tomu není na závalu že §§ 102 a 1265 obč. zák. nemluví o plném zadostiučinění, jako v případě rozluky (§ 1266 obč. zák.), neboť důvod toho jest ten, že manžel, jež stihá vina na rozluce manželství, musí dáti nevinné manželce v ž d y plné dostiučinění bez ohledu na stupeň své viny, kdežto při prohlášení neplatnosti manželství, jest povinna vinná strana sice stranu nevinnou odškodniti, nemusí však jí nahraditi vždy plné interesse, nýbrž jen tehdy, jednala-li z hrubé nedbalosti nebo ze zlého úmyslu; jinak hradí jen skutečnou škodu. Avšak i nevina žalobkyně na uzavření neplatného sňatku je rozřešena oběma rozsudky nižších soudů rozhodnuvších o neplatnosti manželství Ck VIII 243/27 a Co I 44/28 a odpadá tím povinnost otázkou její spoluviny se zabývati v tomto sporu. Posoudil tedy odvolací soud správně po právní

stránec otázku zavinění žalovaného a není proto třeba řízení v tomto směru doplňovati (§ 503 čís. 2 c. ř. s.) jak dovolatel míní, a to ani výslechem stran, ani výslechem svědka Dra Františka Sch-a.

Jiná však jest otázka, zda vznikla žalobkyni uzavřením neplatného manželství a napotomním prohlášením jeho neplatnosti nějaká škoda čili nic. Břímě průvodní v tom směru jest na žalobkyni (§ 1295 a násl. obč. zák.). Žalobkyně odůvodňovala v žalobě škodu tím, že přišla prohlášením neplatnosti manželství o výživné 650 Kč měsíčně, jež jí, jak nesporno, žalovaný do té doby jako rozvedené manželce platil. Dále uvedla, že byla vychovatelkou a že úspory, jež si v této službě učinila, dosadila v putativním manželství a dnes pro stáří a nemoc není způsobilou k výdělku, a že nemá vlastního jmění. Na tomto základě se domáhala měsíčního důchodu 700 Kč. — Žalovaný uvedl naproti tomu, že jí koupil z vlastních prostředků pozemek v ceně 120.000 Kč a postoupil knihovni pohledávku 2.000 Kč, že jí daroval dům, za nějž utržila 35.000 Kč, z čehož vyvozuje, že žalobkyně uzavřením a napotomním zrušením neplatného manželství poškozena nebyla. První soud přiznal žalované bez zjištění tvrzené škody a ušlého výdělku odškodné ve způsobě důchodu 400 Kč měsíčně, zjistiv jen, že má skrovný výdělek a že nemá jmění. Odvolací soud rozsudek potvrdil, odůvodniv přísudek důchodu tím, že se prý žalobkyně, nebýti neplatného manželství, mohla jinak provdati a tím zaopatřiti, neboť prý neplatným sňatkem zbavila se možnosti zaopatřiti se jiným způsobem, zejména utrpěla prý škodu tím, že pozbyla nároku na výživu, kterého by nabyla, kdyby byla uzavřela platný sňatek s jiným mužem. Dovolatel vytýká, že žalobkyni manželstvím škoda vůbec nevznikla, naopak, že jím jen získala, a vytýká, že nižší soudy nezjistily okolnosti uvedené v tom směru stranami, čímž odůvodňuje výtku vadnosti a neúplnosti řízení (§ 503 čís. 2 c. ř. s.), a to právem. Nižší soudy se vskutku neobíraly zjišťováním skutečností uvedených oběma stranami k opodstatnění, pokud se týče k vyvrácení tvrzení o škodě. Jest však nezbytno zjistiti, zda žalobkyně uzavřením neplatného manželství utrpěla škodu, nebo zda jí ušel výdělek, jehož by jinak byla jistě docílila, a v jaké výši. Nerozhoduje jen nynější majetkový stav žalobkyně, nýbrž jest zkoumati, zda žalobkyně byla neplatným sňatkem poškozena, ovšem v rámci přednesů stran před soudem první stolice. Má-li se celkově posouditi vliv putativního manželství na žalobkyni, jest přihlédnouti i k majetkovým prospěchům, jež žalobkyně získala za manželství, byť i nyní užítku toho tu již nebylo. Obdržela-li žalobkyně v dřívějších letech v manželství od žalovaného nemovitosti nebo jiné jmění (postoupené pohledávky), jak žalobce tvrdí, a zbavila-li se jich později darováním jich dceři — při čemž budiž zjištěno, zda dcera ta pochází z putativního manželství, či snad z předchozího nemanželského poměru, jest k jejich ceně přihlédnouti při zjišťování tvrzené škody, neboť jen tak lze dojíti ke správnému úsudku, zda byla manželstvím žalobkyně poškozena, čili nic. Poněvadž nižší soudy v tomto směru věc vůbec neprobraly a zjištění neučinily, zůstalo řízení kusým a bylo proto postupovati podle § 496 čís. 2 a §§ 513 a 503 čís. 2 c. ř. s., zrušiti podle § 510 c. ř. s. rozsudky nižších soudů a věc vrátiti prvnímu soudu k doplnění řízení a k novému rozhodnutí.